

ΕΘΝΟΥΣ

10 ΔΕΚ. 1954

ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΗ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΦΡΟΣΩΣ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ - ΜΕΝΕΓΑΚΗ - ΚΩΣΤΑ ΛΙΝΑΚΗ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η αίθουσα της οδού Χρήστου Λαδά φιλοξενεί από την περασμένη Πέμπτη 60 περίπου έργα (τεράκότες, γλυκίνα και σφουράκια) της κ. Φρόσως Ευθυμιάδη-Μενεγάκη.

Η έκθεση έχει κατά κάποιον τρόπο αναφορικό χαρακτήρα. Υπάρχουν έργα που μας είνε γκαρμα από παλαιότερα παραρτήματα και άλλα από την Πανελλήνιο έκθεσι του 1952. Άνωμασ α' αυτά εχει ορίζει ο 'Χορηγητής, τó άνωμασάκι με την πλαστικότητα, τη χωρί και τη συμμετρία, που άπρωχόησε τότε τη στήλη μας. Τα έργα που άνωκουν στην πρόσφατη συγκομιδή της καλλιτέχνης είνε 23.

Όπως τα έκθέματα είνε εξ άναγκης τοποθετημένα χωρίς χρονολογική σειρά — ή τοποθετήσεις, άλλωστε, είνε γίνε μ' άξαιρητική επίμειλία, τα χωμάτα των δώρων ενομοιοζονται μ' έκτατα των έργων, ή διατάξεις και ή εκμετάλλεσις του χωρου είνε υποδειγματικές — γενούν σε μωκόσι άπρωφορούσι την άπορία πώς ό ίδιος τεχνίτης εχει άρρασθή με τόσο διαφορητικό πνεύμα.

Ένα τέτοιο ερώτημα μās έκανε μία που κάλλερωμένη κυρία την ήμερα των έγκαίνων — σα τίς μόνε ενώμιη κι' άξείαση μάλιστα ή αναήτησις, τó κυνηγητό καινούργιων έκφορητικών τροπων, άκόμα και ταυτόχρονα, όταν ή προσπάδια δεν είνε άποτέλεσμα μίμηςως ή προθέσεως επίδειξεως δεξιότηεσις άλλα έσωτερικής άνάγκης!

Τα έκθέματα, που άντιπροσωπεύουν την παραγωγή της τελευταιας διετίας, μās πείθουν πώς ή Φρόσως Ευθυμιάδη εργάζεται με πάθος για την πραγματοποίησι του ίδιου στίχου, όπως τó έκφάσει και τó σχετικό σημείωμα του Μ. Μ. στον εικονογραφημένο κατάλογο, ένα συνησιση με την άδωρη του καλλιτέχνη, της άσχημένη παράδοσις της άνακαταχής έλληνικής τέχνης της κεραμικής, που είνε επίθεσις μόνο υπό την άσθη μορφή της λαϊκής άγγειοπλάστικης. Μία σειρά από τεράκότες, που είνε είνε στη Διεθνή 'Αρχιτεκτονική Έκθεσι 'Αθηνών (Μάιος 1954), της έδωσαν την άφορη, όπως προσθεθεί ό ίδιος, είνε έκόλλησθ άκόμη μία φορά την πίστις της για τον προορισμό της γλυπτικής, ότι έλασθη πρέπει να έλθη πύο κομμάτι στην καθημερινα βίη, ν' άναστήσει και να στολιση τó σπίτι, τόν κρη, τó παρκο, παραστέκοντας περισσώτερο στη ζωή του ανθρώπου. Για τέτοιο σκοπό πιστεύει ή γλυπτριάς πώς ή τεράκότη προσφέρεται περισσώτερο ίσως από κάθε άλλή ύλη.

Καταστάλαγμένη, λοιπόν, τάρη ή καλλιτέχνης, με σίγουρο προσανατολισμό, δίνει όλο της τó βάρος στο διακοσμητικό μέρος. Και δεν υπάρχει άμφιβολία πώς, όι κατακτήσεις της στον τομέα αυτόν είνε πολλές και σημαντικές. Οι επιμιμητιστικές, με την άκρον άπωτασι, «Φιγούρες από τó Μάρκος», ή «Χαγιάση άγία» (άρθ. 47), ή «Αριτωμένη, με την άφέλεια της λαϊκής τέχνης, «Γοργόνα», ή «Κόκκορς» (άρθ. 47) — καθώς επίσης και άλλα, 4-5 — με τó πειθαρχημένο σε μία ορθική κίνησι σχήματα, είνε τó ώραιότερα δείγματα της καινούργιας της δουλειας. Η σπουδαίστη όμως επίθεσις της είνε ή «Φιγούρα - Στάμνος» με την πλαστική φόρμα, τη λιτή κ' έκαρπησθη μορφή, την άνετη στάσι, την άπρωτη και τóσο λεπτή διακοσμηση και την άρτια τεχνική επέξεργασία — ένα μικρό, πραγματικό, άριστόοργημα.

Στην αίθουσα του Ξενοδοχείου «Κεντρικών» ό κ. Κώστας Λινακός έκθέσι 80 πίνακες του — τοπιογραφίες, πορτραίτα, συμπλέγματα ζώων και λουλούδια.

Ο νέος καλλιτέχνης συνεχίζει, με καλή άπόδοσι, την προσπάθειά του ν' άπλωρησει ή φάρμα και ν' άποτυπώση με διαυχή τόνους τά όρώματα του. Ηδη από την προηγούμενη έκθεσι του (1953) στο Ζωαροισ, μās έδειξε πώς εχει γίνε κύριος των έκφορητικών του μέτων: πολύ πύο στερεό από πρώτα είνε τó σχέδιο του και τó χρώμα του πύο άνάστρο. Μερικές φορές μάλιστα, με τó πάλι με τó πάλι μεταχειρίζεται για τά διαίλια των χρωμάτων κάνει την έλαιογραφία να μοιάζει με άκουσάλλα — πράγμα που πρέπει να τó προσέη, γιατί όι πίνακες έχουν ένα μέρος από τήν έλξη τους όταν δεν ενομοιοζονται σε στέψη άγεί με τó όλο τους. Η έλαιογραφία δεν είνε άσπώ να μοιάζει με ύδατονοσφία, ότε τó έγχρόαρο με μοιάζει κλη.

Ο Λινακός είνε ένας λινακός

του ύπαίθρου. Στέκεται μ' έκστασι μπροστά σ' ένα λιμάνι, σ' ένα δέντρο, σ' ένα άνθισμένο κάμπο και προσπαθεί να μεταφέρει, από μωσαμά τα συναισθήματα που του γεννάει τó άντικρυσμα τους και ν' άποδώση με απλότητα κ' εύρωμία, προ πάντων όμως χωρίς στεγνή αναφορηστική διαθεσι, τής σιλουέτης. Μερικά έργα δεν είνε δικαιοσεί τις προθέσεις του: Τα ζωγραφικά στοιχεία είνε άνοια, ή πρώτη παράφορη είνε παρασάσι των γραφών και τά σχήματα είνε άδέξια ή τυπικά. Οι περισσότερες όμως τοπιογραφίες του Λινακί έχουν και σιλουέτην έπίθετα και χρωματική άρμονία. Κάπου - κάπου άκούεται μία μελωδική φωνή, μία νότα λυρική, στον «Κορινθιακός», έξάφνη, με τά άτισσαίρινα χρώματα, τόν μετλημένο ούσανό και τής κάλλεστημένους φιγούρες των ζώων, στο μικρό τοπίο της Βενετίας αρθ. 58 με την ύγρασι, την ταριασθή σιλουέτι του γκοζοπρασίου με τά γαίωδη, καθώς και σ' άλλα βενετιανικά έργα, τά ύπ' αρθ. 53, 54, 55, 66 και 71, στις άρραστικές «Προσόνες», στις άλωφαιτες κατάλορες άνοίξεις (άρθ. 1 και 44) με την άττική άδρότητα στη «Γαλήνη», στη «Μίκκορς» αρθ. 24, τέλος, την τόσο διαφορητική από έκτατα που μās είνε είνε είνε πολλοί συνάδελφοι του — ένα ντελικάτο κι' ολόδροσο κομμάτι, που άποστέλλε έντελως ποσμητική κατάκτησι του.

Τά κόκκορα κ' οι άνωλάδες του δείχνουν πώς εχει και προσόντα ενώμιησις κ' οι λιγοστές προσωπογραφίες που έκθέσι φανεράνουν δυναμική ψυχολογική παρατηρησις. Σχεδόν τó πορτραίτο της μητεσις του, τó δουλεμένο με πολλή άνάτη, και τó ύπ' αρθ. 78, που έχουν και στήσιμο καλό κ' έλλοστικό χρώμα.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Άπόκομμα ΝΕΩΝ

Χρονολογία

- 3 ΔΕΚ. 1954

ΕΚΘΕΣΙΣ ΦΡ. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ - ΜΕΝΕΓΑΚΗ

Με έκτατην κοσμοσυρροήν έγιναν χθές τó βράδυ εις την αίθουσαν του «Βήματος» τά έγκαίνια της έκθέσεως κεραμικής της γνωστής γλυπτριάς κ. Φρόσως Ευθυμιάδη-Μενεγάκη. Παρέστησαν: ό πρεσβευτής και ή πρέσβειρα του Καναδά, ό καθηγητής κ. Κ. Κιτσικής, ό πρεσβευτής και ή κ. Κόλλα, ό καθηγητής και ή κ. Θεοφανοπούλου, ό κ. 'Ανδρέας 'Αθανασιάδης - Μποδοσάκης, ό κ. Γ. Κατσιμπαλης, ό κ. και ή κ. Χ. Ευέλπιδου, ό κ. και ή κ. Ε. Παπανούτσου, ό κ. και ή κ. Μ. Σακελλαρίου, ό κ. και ή κ. Πατρικίου, ό κ. και ή κ. Δημοπούλου, ό κ. και ή κ. 'Αλβέρτη, ό κ. και ή κ. Βαλλή, ό κ. και ή κ. Στεργιοπούλου, ή κ. Νέλλυ Καλλιγιά, ή κ. Κανάκη, ή Δις Μαλένα 'Ισακίδη, ή κ. Κανάρογλου κ. ά. 'Εκ τών καλλιτεχνών παρευρέθησαν οι γλύπται κ.κ. Ζογγολόπουλος και Κουλεντιανός, οι ζωγράφοι κ.κ. Μηταράκης, Βακαλό, Χρυσοχοΐδου, Σπυρόπουλος κ. ά. 'Η καλλιτέχνης άπέσπασε θερμότατα συχαρητήρια έκ μέρους των συναδέλφων της και τών φιλόλογων δια τήν μοναδική σε πρωτοτυπία και άξίολογον ποιητική έργασίαν της. Άνωτέρω ή ήθοποιός κ. 'Αλέκα Κατσέλη και ή καλλιτέχνης κ. Ευθυμιάδη έμπρός εις ένα από τά έκτιθέμενα έργα της.

α ΝΕΩΝ

για 1.1 ΔΕΚ. 1954

Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΟΙ ΤΕΡΡΑΚΟΤΕΣ ΤΗΣ κ. ΦΡΟΣΩΣ ΜΕΝΕΓΑΚΗ

Ο χαρακτήρας της εργασίας που παρουσιάζει στην Έκθεσή της, στην αίθουσα του «Βήματος», η Φρόσω Ενθυμιάδου-Μενεγάκη, καθορίζεται εύθως εξ αρχής από τον πρόλογο του καταλόγου της: «Η πίστη της για τον προορισμό της γλυπτικής, γράφει ο πρόλογιστής, είναι ότι πρέπει να έλθω πιο κοντά στον καθημερινό δίο, να αγαπηθώ και να στολίσω τον κήκο, το πάγκο παρασιτώντας περισσότερο στη ζωή του ανθρώπου». Γι' αυτόν τον σκοπόν δουλεύει στην τερρακότα που, με την γήινη θερμότητα που διατηρεί σαν ύλη, προσφέρεται περισσότερο σ' αυτήν την αντίληψή της. Γι' αυτό πάλι τα θέματα της τα παίρνει όλα από κύκλους δοκιμασμένους στην διακοσμητική και οικείους στο αίσθημα.

Εύθως εξ αρχής, στην Κρατική Σχολή της Βιέννης που σπούδασε η κ. Φρό-

σω, γυναικεία διάθεση βλέπει εύθως εξ αρχής την μορφή του σαν συμπλήρωμα μιάς γωνιάς αρχιτεκτονικής, ενός διαορυθμισμένου υπαίθρου, ή ενός επίπλου.

Με την εμφάνισή της στην τελευταία Πανελλήνιο Έκθεση, η κ. Μενεγάκη παρουσιάστηκε έντελως ανανεωμένη. Μία νέα περίοδος άρχισε στη δουλειά της. Δεν ξέρουμε ποια σχέση μπορεί να έχει σαν διαχωριστικός σταθμός το ταξίδι της στην Νότιο Αμερική, που την φέρνει σε επαφή με την κεραμική των Ινδουσιάζει σε πολλά πράγματα με την δική μας Κυκλαδική άγγειοπλαστική. Πάντως, στην καινούργια δουλειά της, που κυριότερα θα χαρούμε, συγκεντρώνεται, στην σημερινή της έκθεση, δώσκοντάς μας μια συνειδητοποίηση και μια κυριαρχία στην θέληση και στα μέσα της, μαζί συγχρόνως με ένα πλούτισμά τους, που της ανοίγει νέες προοπτικές. Αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά, επειδή προέρχονται νομίζω από μια συνειδητοποίηση, θα τα βρούμε σε κάθε σημείο του έργου της, όσο κι' αν το εξετάσωμε χωριστά. Κι' αυτό ακριβώς δίνει την αριότητα που ζητούμε σε κάθε έργο τέχνης, όποιοσδήποτε κλίμακας.

ΘΕΜΑΤΑ : Τα θέματα της παραμένουν στον ίδιο κύκλο. Τώρα όμως, από τα θέματα αυτά, άποσπώ και εκμεταλλεύεται όχι την φυσικότητά τους, αλλά τα ίδια τα δικά της διακοσμητικά στοιχεία, την αρχιτεκτονική τους φόρμα, συμπληρώνοντας και στην αντίληψη του θέματος την διακοσμητική της θέση. Συγχρόνως μ' αυτήν την αντιμετώπιση της φυσικής μορφής, γίνεται και η άναγωγή της στις απλούστατες πλαστικές μορφές του άγγείου, του πιθαριού κλπ. Έτσι ξεκαθαρίζει και επιτείνει την βασική της αντίληψη για την ανάγκη να δρισκεται το έργο κοντά στην ανθρώπινη ζωή και σαν χρησιμότητα.

ΥΛΙΚΟ : Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία που προστίθενται τώρα στη δουλειά της είναι το πλούτισμα, μέσα από την γνώση, του υλικού της. Εκμεταλλεύεται τον πηλό όχι μόνον σαν πλαστική ύλη, αλλά και σαν χρώμα, διαλέγοντας ειδικά το χρώμα. Σαν πλαστική ύλη πάλι, ή ίδια εξοικείωση μαζί του, την οδηγεί να εκμεταλλευθώ την μαλακή ύλη του με χορογραμμά που θα αποτελέσουν τώρα το κυριότερο διακοσμητικό της μέσον. Έτσι πάλι, και στο υλικό της, αντίλαμβάνεται και εκμεταλλεύεται, με ένιαία αντίληψη, τα στοιχεία που θα συντελέσουν στον βασικό σκοπό όλου της του έργου. Εδώ επίσης πρέπει να σημειώσωμε την πρώτη άποψή της που βλέπομε, να χρησιμοποιήσει το μέταλλο σε μεγαλύτερης κλίμακας έργα.

ΜΟΡΦΗ : Στην μορφή του έργου της η κ. Φρόσω Μενεγάκη εγκαταλείπει δολύτιστα τον νατουραλισμό για να περάσει αποφασιστικά στην σύνθεση που βάση της έχει την αφαίρεση και την συγκέντρωση. Η έκφραστικότητα της μορφής εδώ ανάγεται στην πλαστικότητα της, και ή σχηματοποίηση της φτάνει στα καλύτερα έργα της, ως την αντίληψη του μοτίβου που ήταν ή κλασσικότερη άποψη της διακοσμητικής. Η εκμετάλλευση και ή δημιουργία μοτίβων σύμφωνα με αρχιτεκτονικά μέλη γνωστά από τους πιο παλιούς χρόνους στον άνθρωπο, δημιουργεί μιά εικόνη καθυτέρα και αίσιαστικότερη οικειότητας. Σ' αυτήν όμως την σταθεροποίηση που πρέπει να γίνει πρώτα της μορφής για να φτάσει ως το μοτίβο, η κ. Φρόσω Μενεγάκη δεν παραβλέπει την κίνηση που την σταθεροποιεί σε έναν πλαστικό ρυθμό, για να κρατήσει μέσα στην διακοσμητική αντίληψη και τον διακοσμητικό προορισμό των έργων της, την έκφραση που θα ή πλησιαση και θα ή κάνει να αγαπηθούν, όπως λέει στον πρόλόγο της, από τον άνθρωπο που θα ή χρησιμοποιήσει.

ΕΛ. ΒΑΚΑΛΟ

Προτομή του Νίκου Καζαντζάκη καμμένη από την γνωστή γλύπτρια κ. Φρόσω Ενθυμιάδου-Μενεγάκη. Η Έκθεσις της κ. Ενθυμιάδου, εις την αίθουσαν του «Βήματος», θα παραμείνει ανοικτή μέχρι της 22ας τρέχοντος.

σω Μενεγάκη, έπεδόθηκε στην ηηλοπλαστική και την κεραμική. «Αν κι' αυτή είναι ή πρώτη άτομική της έκθεση, συνολτική όλης της εργασίας της, ή κ. Μενεγάκη πήρε μέρος από τό 1938 σε όλες τις Πανελληνίες και σε αρκετές μεγάλες όμαδικές έκθεσεις και εδώ και στο εξωτερικό.

Για μιά μεγάλη περίοδο ή εργασία της παρουσιάζει κοινά χαρακτηριστικά που την σταθεροποιούν στην αντίληψη μας κυρίως σαν μιά ειδική animaliste. Με νατουραλιστική τεχνική πλάθει στον ηηλό διάφορα ζώα αποβλέποντας κυρίως στην διατήρηση ενός βροσερού αισθηματός στην έκφραση. Τό καθαρά πλαστικό στοιχείο χρησιμεύει έδωαια σαν μέσο για την έπιτυχία του αποτελέσματος, αλλά δέν άποκτά πουθενά την αυτονομία του για να κρατήσει εκείνο, σαν κύριος φορέας, την έκφραση. Βέβαια ό νατουραλισμός αυτός, ό άνώμαλα κυματιστός ρυθμός από δούλεμα της επιδερμίδας, ή άλληπάλληλη, χωρίς καθωρισμένη αρχιτεκτονική διάρθρωση, φωτοσκίαση στο πλάσιμο, ταιριάζουν στα έργα αυτά με την τοποθέτησή τους μέσα σε φυλωσικές κήπων για τους οποίους τά προσρίζει ακριβώς ή γλύπτρια.

Αυτό τό χαρακτηριστικό, την στενή δηλαδή σχέση της μορφής του έργου με τον προορισμό της τοποθετήσεώς του, θα τον κρατήσει σε όλα της τά έργα ή Φρόσω Μενεγάκη. Έτσι, ή διακοσμητική στη δουλειά της, δέν περιορίζεται άπλάως στο στολισμα και στην παρουσίαση του έργου της, αλλά επεκτείνεται στην ίδια σύλληψή του, που με μιά